

1800-luvun alkupuolella maatalous oli Suomen väestön pääelinkeino. Noin 90 prosenttia väestöstä sai toimeentulonsa maataloudesta. Tavaroita ei ostettu kaupoista, vaan lähes kaikki mitä tarvittiin, valmistettiin itse kotona. Vilja saatiin omasta pellostä. Osa maidosta juotiin heti, osasta valmistettiin piimää. Voita ei ostettu kaupoista vaan se valmistettiin itse, samoin kuin juusto. Leipä leivottiin kotona. Itä-Suomessa leivottiin usein, yleensä joka päivä, ja leipä oli pehmeää ruisleipää. Länsi-Suomessa ei leivottu usein. Siellä leivottiin vain kerran puolessa vuodessa. Leipä oli kovaa, mutta rapeaa ruisleipää, hyvää kokojyväleipää.

Kalastuksella oli suuri merkitys. Kalaa ei yleensä käytetty heti, vaan se joko kuivattiin tai suolattiin talven varalle. Vain pienestä osasta valmistettiin päivän ateria. Lihaa tai kalaa ei yleensä paistettu rasvassa, vaan ne savustettiin. Keittoja ja uuniruokia syötiin paljon. Vellit ja puurot olivat tärkeitä arki- ja juhlaruokia.

Kesällä poimittiin marjoja. Etenkin puolukka oli hyvin tärkeä marja, koska se säilyi hyvin. Sokeria ei käytetty juuri ollenkaan. Ennen 1700-lukua Suomessa ei syöty perunaa vaan naurista ja lanttua. Vasta 1800-luvun puolessa välissä alettiin viljellä perunaa koko maassa.

Hirvenmetsästyksellä oli suuri merkitys. Oravia ja jäniksiä metsästettiin lähinnä nahan takia; niitä ei syöty kovin paljon. Linnuista valmistettiin yleensä keittoja. Metsistä kerättiin sieniä. Karjalassa valmistettiin usein sieniruokia, mutta Länsi-Suomessa ei tehty paljon sieniruokia. Sienien käyttö yleistyi Länsi-Suomessa vasta paljon myöhemmin karjalaisten siirtolaisten myötä.

Kauppa oli maaseudulla ennen kielletty. Talonpojat joutuivat tuomaan tuotteensa kaupunkeihin tai sitten myymään ne markkinoilla. Ja jos he halusivat itse ostaa tavaroita, se oli mahdollista vain kaupunkien kaupoista. Maalaiskaupat sallittiin vasta vuonna 1859. Maalaiskaupoista haettiin tuotteita, joita ei itse kasvatettu tai valmistettu, kuten suolaa, sokeria, tupakkaa, kankaita ja kahvia. Kahvin käyttö yleistyi 1800-luvun puolivälissä. Aikaisemmin vieraille ei tarjottu kahvia ja pullaa, kuten nykyään, vaan viinaa, joka poltettiin itse kotona.

Työnteko oli raskasta. Aamulla ei nukkunut pitkään vaan noustiin jo hyvin aikaisin ylös navetta- ja peltotöihin. Naisilla oli naistentyöt ja miehillä omat työnsä. Raskaat metsätyöt ja soiden ojittaminen olivat miesten töitä. Suon ojittaminen vaati suurta sitkeyttä ja sisua. Peltotyöt tehtiin yhdessä. Naiset hoitivat karjan ja lapset, laittoivat ruoan, leipoivat leivän, hoitivat sairaat ja vanhukset, ompelivat vaatteet, pesivät pyykin ja kutoivat matot. Pyykinpesu oli raskasta. Saippuakin valmistettiin itse.

Kouluja ei käyty kovinkaan paljon. Lukemista ei arvostettu. Ajateltiin, että se on laiskuutta. Lapset totutettiin työntekoon jo hyvin varhain. He saivat yleensä vain lyhyen alkeisopetuksen. Syrjäseuduilla käytiin kiertokoulua: opettaja kiersi kylästä kylään.

Ankaraan elämään toivat vaihtelua eri juhlat ja perhetapahtumat. Markkinoiden aikaan järjestettiin usein tanssit, joissa nuoret tapasivat toisiaan, ihastuivat ja rakastuivat. Menivät sitten naimisiin ja aloittivat arkisen elämän omilla tiloillaan.

ANNE PUHELIMESSA

- Ilpo Mäkinen.
- Hei, Ilpo. Täällä on Kaarina. Olisikohan se Anne kotona?
- Joo, kyllä se tuossa on. Odota hetki, mä pyydän sen puhelimeen. Anne! Kaarina soittaa!
-
- Anne puhelimesta. No hei Kaarina! Mitäs kuuluu?
- No, ei tässä mitään ihmeitä. Me oltiin Paulin kanssa viikonloppuna Tallinnassa risteilyllä.
- Ihanko totta? Millä laivalla te menitte? Menittekö te Estoorialla?
- Ei, kun me menttiin tuolla Preluudialla. Preluudialla on yleensä niin hyvä ruoka. Siellä on hyvä kokki. Siksi mä tykkään mennä sillä. Pöydät on aina katettu kauniisti, ja palvelu on hyvää ja ystävällistä. On oikea ilo syödä siellä!
- Voi, kun tuo kuulostaa kivalta! Olisi niin kiva itsekkin joskus lähteä, mutta kun koskaan ei ole tarpeeksi aikaa. No, mitä te söitte siellä? Söittekö te jotain liharuokaa? Härkää tai jotain?
- Ei me otettu nyt lihaa. Me syötiin rapuja, kun nyt on tämä rapuaika.
- Mitäs juotavaa te otitte? Joitteko te olutta?
- Eihän me nyt olutta juotu! Me otettiin tietysti pullo viiniä - - muistaakseni se oli jotain ranskalaista - - se oli jotain Chinonia tai jotain sellaista - - -
- No, kävittekö te tanssimassa?
- Ei, ei me tanssittu, mutta me istuttiin vähän aikaa siellä ja katseltiin, kun muut tanssivat. Oli se ihan kivaa. Siellä oli kyllä aika huono orkesteri. Sitten me juteltiin, käveltiin kannella, katseltiin merta ja upeaa auringonlaskua. Menttiin aikaisin nukkumaan.
- Oliko teillä hyvä hytti?
- Joo, me ei haluttu ottaa mitään sellaista halpaa C-luokan hyttiä autokannen alta. Me otettiin semmoinen tilava A-luokan hytti, jossa oli ikkunakin. Mä en tykkää nukkua autokannen alla.
- Te kävitte tietysti Tallinnassa?
- No, totta kai! Nyt on niin kiva, kun ei enää tarvitse jonottaa niissä tulli- ja passijonoissa. Sitä passintarkastusta on tosiaan nopeutettu ja helpotettu. Kaikki toimii nykyään oikein hyvin ja nopeasti!
- Missä te kävitte Tallinnassa? Kävittekö te torilla ostoksilla?
- Ei me nyt käyty. Meillä oli liian vähän aikaa, kun laiva lähti takaisinpäin jo kolmen aikaan. Me käveltiin vain pitkin niitä Tallinnan kapeita katuja, ihasteltiin vanhoja taloja, nautittiin vanhan hansakaupungin tunnelmasta ja historiasta. Me käytiin Toompean mäellä, merimuseossa ja parissa galleriassa.
- Ostitteko te sieltä jotakin? Jonkin taulun?
- Ei me nyt ostettu. Meillä oli niin vähän aikaa. Me juotiin vain kahvit yhdessä ihanassa vanhassa kahvilassa. Ne eestiläiset on sitten niin mukavia. Ne on niin iloisia ja ystävällisiä. Olisi kiva opetella sitä eestin kieltä hiukan! Se muistuttaa niin kovasti suomea! Tuntuu ihan siltä kuin sitä ymmärtäisi. No, mitäs te olette puuhanneet? Mitä te teitte viikonloppuna?
- Me ei tehty mitään. Me oltiin Antin kanssa vaan pesutuvassa, ja Ilpo kävi pelaamassa lentopalloa. Lauan-taina me käytiin saunassa, katsottiin telkkaria ja syötiin pitsaa. Me ei viitsitty edes siivota. Mä olen nykyään niin väsynyt töiden jälkeen. Anttikin on vielä niin pieni! Me ei jaksettu tehdä yhtään mitään.

Harjoitus 1

Pane verbi passiivin negatiiviseen imperfektiin:

**Nykyään asutaan kaupungissa.
Ennen ei asuttu.**

1. Nykyään matkustetaan paljon.
2. Nykyään syödään paljon vihanneksia.
3. Nykyään katsotaan paljon televisiota.
4. Nykyään luetaan paljon lehtiä.
5. Nykyään käydään paljon kirjastossa.
6. Nykyään opiskellaan paljon.
7. Nykyään kirjoitetaan tietokoneilla.
8. Nykyään tehdään paljon työtä koneilla.
9. Nykyään puhutaan vieraita kieliä.
10. Nykyään ostetaan paljon vaatteita.
11. Nykyään käytetään paljon rahaa.
12. Nykyään vietetään syntymäpäiviä.
13. Nykyään saastutetaan luontoa.
14. Nykyään lämmitetään sähköllä.
15. Nykyään tuodaan ulkomailta myös ruokaa.
16. Nykyään viedään ulkomaille elektroniikkaa.
17. Nykyään juodaan paljon kahvia.
18. Nykyään peseydytään joka päivä.
19. Nykyään eletään kauan.
20. Nykyään sairaita hoidetaan hyvin.

Harjoitus 2

Vastaa negatiivisesti. Käytä puhekieltä; pane verbi passiivin negatiiviseen imperfektiin:

Malli: **Ostitteko te sen auton?** >
Ei me ostettu.

1. Nukuitteko te eilen myöhään?
2. Heräsittekö te keskellä yötä?
3. Kuulitteko te sen räjähdyksen?
4. Kävittekö te ravintolassa?
5. Söittekö te kotona?
6. Joitteko te eilen viiniä?
7. Lähetittekö te eilen sen paketin?
8. Tilasitteko te eilen ne matkaliput?
9. Varasitteko te pöydän ravintolasta?
10. Saitteko te eilen sen kirjeen?
11. Katsoitteko te eilen sitä filmiä?
12. Luitteko te eilen sanomalehteä?
13. Maksoitteko te eilen kaikki laskut?
14. Kuuntelitteko te eilen tätä levyä?
15. Petasitteko te eilen sängyt?
16. Pesittekö te eilen pyykkiä?
17. Veittekö te matot ulos?
18. Tiskasitteko te kaikki astiat?
19. Teittekö te illalla salattia?
20. Laitoitteko te illalla pitsaa?

Harjoitus 3

Pane sama verbi passiivin negatiiviseen imperfektiin:

1. Kaikki vaatteet pestiin eilen, mutta mattoja ei ...
2. Koira vietiin ulos, mutta roskia ei ...
3. Sokeria muistettiin ostaa, mutta hiivaa ei ...
4. Kaikille muille soitettiin, mutta Terolle ei ...
5. Kaikki salaattit syötiin, mutta kakkuja ei ...
6. Muut asiat opiskeltiin hyvin, mutta tätä ei ...
7. Kaikki seinät maalattiin, mutta ovea ei ...
8. Puserot ja housut vaihdettiin, mutta kenkiä ei ...
9. Huoneet siivottiin hyvin, mutta parveketta ei ...
10. Muut työt tehtiin huolellisesti, mutta tätä ei ...

Harjoitus 1

Valitse oikea verbi ja pane se passiivin perfektiin (*on tehty*). Verbit ovat: *asentaa, hankkia, kaataa, korjata, laittaa, maalata, ostaa, ottaa ja vetää*.

1. Puut _____
2. Sähköt _____
3. Vesijohto _____
4. Katto _____
5. Ulkoseinät _____
6. Lattiaan _____ parketti.
7. Saunaan _____ puukiuas.
8. Puutarhaan _____ pihakeinu.
9. Lainaa _____

Harjoitus 3

Käytä passiivin positiivista perfektiä:

1. Kun (IMUROIDA - HUONEET), _____	käydään kaupassa.
2. Kun (PESTÄ - PYYKIT), _____	aletaan laittaa ruokaa.
3. Kun (KATTAAN - PÖYTÄ), _____	kutsutaan kaikki syömään.
4. Kun (KORJATA - KUPIT) _____	pois pöydästä, tiskataan.
5. Kun (TISKATA - TISKIT), _____	mennään päiväunille.
6. Kun (NUKKUA - PÄIVÄUNET), _____	keitetään kahvit.
7. Kun (JUODA - KAHVIT), _____	lähdetään ulos.
8. Kun (PAKATA - MATKALAUKUT), _____	tilataan taksi.
9. Kun (JÄTTÄÄ - MATKATAVARAT), _____	saadaan liput.
10. Kun (VIEDÄ - LAUKUT) lentokoneeseen, _____	lähdetään.

Harjoitus 4

Vastaa kysymykseen passiivin negatiivisella perfektillä:

Onko auto jo pesty?

- Sitä ei ole pesty vielä.

1. Onko auto jo korjattu? _____
2. Onko tämä lasku jo maksettu? _____
3. Onko tämä paita jo silitetty? _____
4. Onko sängyt jo pedattu? _____
5. Onko ruoka jo laitettu? _____
6. Onko kaupassa jo käyty? _____
7. Onko koira viety jo ulos? _____
8. Onko koiralle annettu ruokaa? _____
9. Onko kukat jo kasteltu? _____
10. Onko Kaarinalle soitettu? _____
11. Onko hänet jo kutsuttu? _____

Harjoitus 5

Vastaa kysymykseen ensin passiivin positiivisella perfektiltä ja sen jälkeen passiivin positiivisella imperfektillä:

Onko auto jo pesty?

**-On pesty.
Se pestiin jo eilen.**

1. Onko sängyt jo pedattu?

- _____
Ne _____ äsken.

2. Onko koira viety jo ulos?

- _____
Se _____ ulos puoli tuntia sitten.

3. Onko kukat kasteltu?

- _____
Ne _____ eilen illalla.

4. Onko kaikki huoneet jo imuroitu?

- _____
Ne _____ jo aamulla.

5. Onko kirje jo lähetetty?

- _____
Se _____ pari tuntia sitten.

6. Onko tämä suklaarasia jo avattu?

- _____
Se _____ jo eilen.

7. Onko ovi jo suljettu?

- _____
Se _____ kello 20.00.

8. Onko liput jo tilattu?

- _____
Ne _____ jo viime viikolla.

9. Onko lapset jo haettu tarhasta?

- _____
Heidät _____ jo kello 15.00.

10. Onko kirja jo palautettu kirjastoon?

- _____
Se _____ jo viime viikolla.

Harjoitus 6

Käytä passiivin positiivista pluskvamperfektiä ja passiivin positiivista imperfektiä:

Kun kirja oli luettu, se palautettiin kirjastoon.

1. Kun (PERUNAT - KUORIA), ne (KEITTÄÄ).
2. Kun (RUOKA - LAITTA), (HUUTAA) lapset syömään.
3. Kun (PÖYTÄ - KATTA), (NOSTAA) pata keskelle pöytää.
4. Kun (TISKIKONE - TYHJENTÄÄ), (VIEDÄ) roskat ulos.
5. Kun (ASTIAT - TISKATA), (LÄHTEÄ) kauppaan.
6. Kun (MATOT - VIEDÄ) ulos, ne (TAMPATA).
7. Kun (VAATTEET - PUKEA) päälle, (KAMMATA) hiukset.
8. Kun (ASIA - OPETTA), sitä (HARJOITELLA).
9. Kun (KAIKKI ASIAT - OPPIA), (PITÄÄ) testi.
10. Kun (TESTIT - KORJATA), ne (PALAUTTAA).

Harjoitus 7

Käytä passiivin negatiivista pluskvamperfektiä:

Koska roskia ei ollut viety ulos, huoneessa haisi pahalta.

1. Koska (HUONE - EI - TUULETTAA), siellä oli huono ilma.
2. Koska (HUONEET - EI - SIIVOTA), asunnossa oli ikävä olla.
3. Koska (PÖLYT - EI - PYYHKIÄ), astmaatikon oli vaikea hengittää.
4. Koska (PAKASTIN - EI - SULATTAA), se vei paljon sähköä.
5. Koska (TISKIT - EI - TISKATA), ne oli pakko tiskata vielä.
6. Koska (KAUPPA - EI - KÄYDÄ), siellä täytyi käydä nopeasti.
7. Koska (RUOKA - EI - LAITTA), täytyi ostaa jotakin valmisruokaa.
8. Koska (TIE - EI - HIEKOITTA), se oli liukas.
9. Koska (VAKUUTUSMAKSU - EI - MAKSAA), vakuutus ei korvannut mitään.
10. Koska (TAPAHTUMA - EI - MAINOSTAA) tarpeeksi, sinne tuli liian vähän ihmisiä.
11. Koska (TAPAHTUMA - EI - SUUNNITELLA) huolellisesti, se epäonnistui.
12. Koska (HÄN - EI - SOITTA), hän tuli tänne aivan turhaan.
13. Koska (HÄN - EI - ILMOITTA) asiasta, hän tuli tänne turhaan.
14. Koska (LAPSI - EI - ANTAA) koskaan karkkia, hän ei pitänyt niistä.

Harjoitus 8

Valitse oikea aikamuoto; käytä passiivimuotoja (positiivisia ja negatiivisia):

Eilen (SIIVOTA) _____ vaatekaappeja. Kaappeja ei _____
_____ (SIIVOTA) pitkään aikaan, ja ne olivat ihan täynnä vanhoja ja pieniä vaatteita.
Kaikki vanhat vaatteet (PAKATA) _____ eilen illalla noihin pahlilaatikoihin.
Osa niistä (VIEDÄ) _____ hetken kuluttua vintille, osa _____
(ANTAA) vaatekeräykseen. Vaatteet, jotka (PANNA) _____ vaatekeräykseen,
viedään kehitysmaihin.

Vanhat vaatteet täytyi ensin pestä ja silittää. Eilen illalla niitä myös (KORJATA) _____
vähän. Monet vaatteet olivat aika huonossa kunnossa. Niitä _____ (KÄYTTÄÄ)
jo aika kauan. Mutta toisia vaatteita ei _____ (KÄYTTÄÄ) koskaan,
niissä oli vielä hintalaputkin! Ne (OSTAA) _____ alennusmyynnistä!
Kun vaatteet (PESTÄ) _____, (SILITTÄÄ) _____ ja
(KORJATA) _____, ne työnnetään keräyslaatikkoon. Keräyslaatikko
(TYHJENTÄÄ) _____ tavallisesti joka viikko. Joskus sitä ei
_____ (TYHJENTÄÄ), ja silloin se keräyslaatikko on niin täynnä, että sinne ei mahdu
enää yhtään vaatteita!